

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУДОВА РИТОРИКА ТА ТЕХНІКА ДЕБАТІВ»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Право»
Факультет	юридичний
Кафедра	кафедра кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін
Семестр	5
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська
Викладач	к.ф.н., доцент Хмара М.В.
Контактна інформація	khmara.mila@megu.edu.ua

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Вивчення «Судової риторики та техніки дебатів» дозволяє студентам засвоїти теорію та практику риторичних законів, алгоритмів ефективних мовленнєвих комунікацій, а також вдосконалити власну мовленнєву культуру. Вміння переконувати, відстоювати власну позицію, знаходити аргументи, які б доводили правоту позиції особи (чи її клієнта) і, водночас вказували на хиткість позиції опонента, відіграє величезну роль в повсякденній діяльності юриста-практика.</p>
Мета та цілі	<p>Метою в курсу вивчення навчальної дисципліни «Судова риторика та техніка дебатів» дати знання основ класичної та сучасної риторики як науки про мисленнєво-мовленнєву діяльність, спрямовану на переконання та вплив у процесі мовної комунікації, а також виробити у студентів вміння та навички аналізувати та продукувати тексти різного типу відповідно до мети, призначення й умов спілкування.</p>

<p>Результати навчання</p> <p>Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти такими програмними результатами навчання: давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю; вільно спілкуватись державною та іноземними мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології; мати базові навички риторики.</p> <p>Soft skills (соціально-психологічні аспекти професійної компетентності): здатність аналізувати та оцінювати, інтерпретувати; здатність логічно мислити, креативно діяти; планувати та управляти часом, презентувати себе і свою позицію; діяти відповідально.</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Основи юридично-клінічної-практики, цивільний процес, кримінальний процес, цивільне право, кримінальне право.</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
<p>Тема 1. Теорія риторики. Інвенція. Диспозиція. Елокуція</p>	<p>Аналогічна аргументація, аргумент, види аргументів, інвенція, критика аргументів, тези та форми, пряма та непряма аргументація, стратегія оратора, тези, топіка, вступ, головна частина, диспозиція, завершення, авфемізм та дисфемізм, елокуція, іронія, метафора, метонімія, риторичне запитання, риторичні фігури, тропи, акція, вербальні засоби оратора, "ефект рамки", меморія, невербальні засоби оратора.</p>	<p>Анотація матеріалу, практичні завдання</p>
<p>Тема 2. Судова риторика як різновид ораторського мистецтва</p>	<p>Поняття судової риторики. Виникнення судової риторики. Види доповідей. Загальна характеристика судової промови. Особливості підготовки судової підготовки та її структури. Основні етапи підготовки до виступу. Використання риторичних засобів у судовій промові. Логічна обґрунтованість та її завдання для судової промови.</p>	<p>Практичні завдання</p>
<p>Тема 3. Судове мовлення як процес</p>	<p>Поняття судового мовлення. Особливості судової промови. Судові дебати. Характеристика судової аудиторії. Етика судового оратора. Доказ у публічному виступі. Спростування. Пред'явлення доказів у судовій промові. Логічні основи судового мовлення. Правила і помилки висунення тези, аргументації і демонстрації.</p>	<p>Практичні завдання</p>
<p>Тема 4. Загальна характеристика судової промови</p>	<p>Поняття та предмет судової промови. Засади судової промови. Основні види судових промов. Засади і функції судової промови. Етичні засади. Логічні засади. Функції судової промови. Спілкування із учасниками судового процесу.</p>	<p>Практичні завдання</p>

<p>Тема 5. Підготовка судової промови</p>	<p>Збирання матеріалів та аналіз матеріалів судової промови. Систематизація матеріалів і письмова підготовка промови. Доказ у публічному виступі. Поняття й структура доказу. Закони логічного мислення Поняття про аргументацію. Форма та види аргументації. Письмова підготовка судової промови. Характеристика судової промови</p>	<p>Практичні завдання.</p>
<p>Тема 6. Теоретичні основи ведення дебатів</p>	<p>Визначення дебатів. Принципи дебатів. Ключові ознаки дебатів. Невіддільні складники дебатів. Визначення конфлікту в дебатах. Класифікація конфліктів. Етапи розвитку конфлікту. Ескалація. Різні форми інтервенції в конфлікт. Конфлікт у сучасному українському суспільстві. Дебати як форма роботи у соціальних конфліктах.</p>	<p>Практичні завдання.</p>
<p>Тема 7 Функції та функціональні ролі в дебатах.</p>	<p>Функції дебатів Застосування навичок дебатів.. Відмінність дебатів від суперечки: фокус, мета, відкритість і готовність до змін. Дійові особи в дебатах. Про функціональні ролі у дебатах. Роль організатора. Роль аналітика. Роль фасилітатора. Роль мультиплікатора.</p>	<p>Практичні завдання.</p>
<p>Тема 8. Судові дебати. Техніка культура та етика судових дебатів</p>	<p>Відмінність судового мовлення від інших видів публічного мовлення. Суть, зміст та структура судових дебатів. Етапи підготовки до виступів у судових дебатах. Техніки судових дебатів. Культура та етика судових дебатів. Вимоги до етичного поведження в судових дебатах. Психологічна підготовка ритора. Механізм переконливості промови. Етика судової риторики (мистецтво мови на суді). Етика судового рішення. Культура промови, зовнішність, манери, жести, міміка, теза, звучність, тембр, темп, точність, оригінальність, переконливість, мовний етикет, засоби виразності.</p>	<p>Практичні завдання.</p>
<p>Тема 9. Промова державного обвинувача</p>	<p>Зміст і побудова обвинувальної промови. Обвинувальна промова та її структура: вступна частина, фабула справи (виклад фактичних обставин злочину), аналіз та оцінка доказів, обґрунтування кваліфікації злочину та характеристика особи підсудного, обґрунтування пропозицій про міру покарання, цивільний позов, аналіз причин та умов, що сприяли вчиненню злочину, заключна частина промови. Репліка прокурора.</p>	<p>Практичні завдання.</p>
<p>Тема 10. Захисна промова</p>	<p>Зміст та побудова захисної промови. Структура захисної промови, вступна частина промови захисника, установлення фактичних обставин справи; аналіз і оцінка доказів, обґрунтування кваліфікації злочину, характеристика адвокатом особи підсудного, заключна частина захисної промови. Репліка адвоката. Роль, значення, місце захисної промови у підготовці та здійсненні судового процесу.</p>	<p>Практичні завдання.</p>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Обов'язкова:

1. Риторика: підручник/ З. Куньч, Г. Городиловська, І. Шмілик. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с.
2. Ковальов Б. Мистецтво слова. К: Центр навчальної літератури. 2020. 114 с
3. Молдован В. В. Судова риторика. К.: Юрінком Інтер, 2020. – 496 с.
4. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник (галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право) / В.Д. Гапотій, О.О. Куліда.- Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. – 168с.
5. Сковронська І. Етос, логос, пафос як базові модуси судової риторики античних часів / І. Сковронська // Національний юридичний журнал: теорія і практика. – 2018. – № 1. – С. 29–32.
6. Кацавець Р. С. Юридична психологія : навч. посіб. Київ : Алерта, 2017. 110 с.
7. Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2017. 312 с.
8. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ: Алерта, 2019. 640 с.
9. Александров Д.О., Андросюк В.Г. та ін. Конфліктологія. Навч.-метод. посібн. – К.: НАВСУ, 2019. – 106 с.
10. Онуфрієнко Г. Риторика. – К., 2019.
11. Рабінович П.М., Дудаш Т.І. Правова аргументація: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження. *Вісник Національної академії правових наук України*. № 2 (85). 2016. С. 8-20.
12. Колотілова Н. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія К: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с
13. Нечаєнко Т.В. Зміст і функції ораторського мистецтва в сучасному суспільстві. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури, 2018. № 40. С. 378-385
14. WOW-виступ по-українськи. Ноу-хау сучасного оратора / Андрій Степура. Дніпро: Моноліт, 2018. 304 с

Додаткова

1. Ораторське мистецтво: підручник / [М. П. Требін та ін.] ; за ред. проф. М. П. Требіна і Г. П. Клімової ; Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид. - Харків : Право, 2015. - 207 с.
2. Докаш В.І. Риторика та культура спілкування: навч. посіб. - Чернівці: Рута, 2016. - 487 с.
3. Марченко О. В. Комунікативна культура юриста: навч. посібник / Марченко О. В. – Дніпропетровськ: Інновація, 2015. – 200 с
4. Степура А. WOW-виступ по-українськи. Ноу-хау сучасного оратора. Дніпро: Моноліт-Віzz. 2018. 304 с.
5. Маложон О. І. Судове красномовство: навички оратора / О. І. Маложон // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2018. – № 1. – С. 19–22.
6. Сковронський Д. М. Римський період становлення судової риторики / Д. М. Сковронський // Юридичний науковий електронний журнал. – 2018. – № 1. – С. 30–32.
7. Сковронський Д. М. Роль християнства в розвитку судової риторики. Науковий вісник Ужгородського національного університету / Д. М. Сковронський // 2018. – Серія. Право. – Вип. 49. Т. 1. – С. 45–49.
8. Олійник О. Риторика. Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. К.: Кондор, 2019. 170 с.
9. Основи соціально-психологічного тренінгу: науково-практичні рекомендації / за заг. ред. Л.І. Казміренко. – Івано-Франківськ: Симфонія-форте, 2018. – 136 с.
10. Александров Д.О., Кондратьєв Я.Ю. Психологічне забезпечення переговорної діяльності. Частина III. Навч.-метод. посібн. – К.: НАВСУ, 2019. –124с.

11. Чорнобай О. Л. Аргументативна практика в юридичній діяльності : наукова проблема й можливості її вирішення. *Юридична наука*. 2015. № 8. С. 15–19.
12. Білавич Г. Основи риторики і красномовства. Навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ, 2020. 211 с
13. Риторика: навч. посібн. /упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247с.

Інформаційні ресурси

14. Офіційний веб-сайт Верховного Суду України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/>.
15. Офіційний веб-сайт Інституту проблем законодавства України ім. Ярослава Мудрого. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.legality.kiev.ua/>.
16. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>.
17. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/>.
18. Інформаційно-пошукова правова система “Нормативні акти України (НАУ)”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nau.ua>.
19. Асоціація юридичних клінік України . [Електронний ресурс] – Режим доступу <https://legalclinics.in.ua/>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття відповідно до розкладу, вчасно і в повному обсязі. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчально-методичною літературою (бібліотечні фонди і Всесвітня мережі). Пропущені лекційні заняття відпрацьовуються (усна співбесіда). Відпрацьовувати практичні заняття і самостійні завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-10)	60
Підсумковий контроль (залік)	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

